

Pravidla tvorby římských čísel

Při převodu "našich" čísel na římská neexistuje v podstatě žádná směrodatná norma. Rozhodující byl vesměs většinový obecně akceptovaný úzus. Tato shoda byla do středověku daleko volnější než později. Dnes se řídíme pravidly 16. - 18. století.

Základní pravidla

- Čísla se zapisují kombinací znaků I, V, X, L, C, D, M.
- Znaky se skládají psaním od znaků pro nejvyšší hodnoty k nejnižším (MDL = 1550). Většinou se kombinují nejvýše 3 stejné číslice (XXX = 30, III = 3). Někdy mohou být kombinovány i čtyři stejné číslice (IIII = 4 bylo běžné na starých slunečních hodinách).
- Menší číslice před větší znamená odečet (IV = 4). Takto se odečítá jen jediná číslice (jen zcela ojedinele dvě stejné číslice: IIX = 8).
- Pro odčítání podle bodu 3 se používají pouze číslice I, X, C; v matematickém kontextu zcela výjimečně také M. Nikdy nebyly používány číslice V, L, D (správně: XC = LXXXX = 90, MCM = 1900; nesprávně: VC = 95).
- Číslice I se pro odečítání většinou užívá jen před V, X. Není tedy správně MIM pro 1999 (lépe je MCMXCVIII nebo MCMXCIX).

Tabulka převodu římských čísel

Římsky	Arabsky	Poznámka
I	1	
V	5	
X	10	
L	50	
C	100	Centum
D	500	
M	1000	Mille

Velká čísla

Největší římská číslice bylo M (1000). Největší číslo, které se vyjadřovalo pomocí římských čísel bylo 3999. Pro vyjádření vyšších čísel se používaly různé způsoby, které ale nebyly používány jednotně a nenašly větší rozšíření do současnosti.

Někdy používali vodorovnou čárku (tzv. vinculum) nad číslem, což značilo vynásobení napsaného čísla tisícem:

$$\overline{\text{VIII}} = 8000$$

Dalším způsobem zápisu bylo uvedení menšího čísla před větším a jejich vynásobení. Pro zápis se

někdy používalo oddělení tečkou nebo zápis s horním indexem:

VM nebo V.M nebo V^M = 5000

VIIC nebo VII.C nebo VII^C = 700

AUTOR: Jiří Bureš ... ZDROJ: conVERTER - převody jednotek ... <http://www.converter.cz>